

Değişimin İki İtici Gücü: Yaşlılık ve Teknoloji Üzerine Sistematik Literatür Analizi

Two Driving Forces of Change: Systematic Literature Analysis on Aging and Technology

Nuran ÖZE

Derleme Makale Research Article

Başvuru Received: 30.08.2024 ■ Kabul Accepted: 02.04.2025

ÖZ

İnsan yaşam süresinin uzaması ve teknolojiadaki önemli gelişmeler yirmi birinci yüzyılda meydana gelen temel değişimlerdir. Modern tıbbın gelişmesiyle dünya genelinde yaşam süreleri uzamış, yaşlı nüfusun popülasyondaki oranı artmıştır. Dijital cihazlarda, iletişim ve bilgi sistemlerindeki gelişmelerle birlikte teknoloji gündelik yaşamın bir parçası haline gelmiş, dolayısıyla yaşlanan nüfusun teknolojiyle yaşamları kesişmiştir. Sağlık bilim dallarıyla ilişkili olarak ortaya çıkan gerontoloji ve mühendislik alanıyla ilişkili ortaya çıkan teknoloji çalışmaları, zaman içerisinde disiplinler arası nitelik kazanarak sosyal bilimlerin de çalışma alanı haline gelmiştir. Gerontolojinin, sosyal bilimlerin ilgi alanına girmesiyle birlikte sosyo-gerontoloji kavramı ortaya çıkmıştır. Sosyo-gerontoloji, sosyolojik açıdan yaşlanma olgusunu, sosyal bağlam içinde ele alarak, birey ve toplumu sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik faktörlerle birlikte incelemektedir. Yaşlı bireylerle ilgili sosyal ve demografik değişimlerin teknolojiyle sosyolojik çerçevede buluşması sosyo-geronteknoloji kavramını ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma, teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık alanında yayımlanan makaleleri içeren sosyo-geronteknoloji kavramı odağında bir derleme çalışmasıdır. Çalışma, Türkiye'deki akademik yazında teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık konularındaki çalışmaların eğilimini analiz etmeyi amaçlamaktadır. TR Dizin veri tabanında, 2010-2023 yılları arasındaki teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık konulu çalışmalar sistematik literatür taraması yöntemiyle analiz edilmiştir. Belirlenen araştırma kriterlerine uygun 55 makale tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık bağlamında en yoğun yayının sosyal, iktisadi ve beşeri bilimler alanında yapıldığı; iletişim bilimlerinin yayınların yarısından fazlasını oluşturduğu; son yıllarda alanla ilgili çalışmaların artış ve çeşitlenme gösterdiği; Makaleleri hazırlayan yazarlar incelendiğinde Kalinkara ve Sarı'nın 4'er makalede isimlerinin geçtiği; Covid-19 pandemi ilanı sonrası yaşlı ayrımcılığı ve sosyalleşme ihtiyacı ile sosyal ağ kullanım temalı çalışmaların arttığı ve bu konunun, ULAKBİM'de dizinlenen dergilerde yayınlanma potansiyeli taşıdığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Gerontoloji, Sosyo-geronteknoloji, Teknoloji, Yaşlılık Çalışmaları.

ABSTRACT

Major transformations of the 21st century is the extension of human life expectancy and rapid technological advancements. As modern medicine has progressed, global life spans have increased, leading to a higher proportion of elderly individuals. At the same time, developments in digital devices and communication systems have made technology a part of daily life, bringing the aging population into closer interaction with it. Gerontology, rooted in health sciences, and technology studies, originating from engineering, have evolved into interdisciplinary fields that now engage with the social sciences. The inclusion of gerontology into social sciences led to the emergence of socio-gerontology, which examines aging within its social, cultural, and economic contexts. As social and demographic changes affecting the elderly intersect with technology, the concept of socio-gerontechnology has emerged. This study is a literature review centered on this concept, focusing on articles related to technology, digitalization, and aging. It analyzes the trends in Turkish academic literature on these topics. Using a systematic review method, 55 articles published between 2010 and 2023 in the TR Dizin database were examined. The findings reveal that most publications were in the fields of social, economic, and human sciences, with communication studies comprising over half. A noticeable increase and diversification of studies has occurred in recent years. Authors Kalinkara and Sarı were each featured in four articles. Following the COVID-19 pandemic, interest in topics such as ageism, the need for socialization, and social media use increased, and these themes have shown strong potential for publication in ULAKBİM-indexed journals.

Keywords: Digitalization, Gerontology, Socio-gerontechnology, Technology, Ageing Studies.

Giriş

Sosyo-geronteknoloji çalışma alanının ortaya çıkmasının temelinde yatan iki değişim, dünya nüfusunda yaşlı popülasyonun artması ve dijital teknolojilerin gündelik yaşama derinlemesine nüfus etmesidir. Doğum oranlarının ölüm oranlarından daha yüksek olması nedeniyle dünya nüfusu her geçen gün artmaktadır (Worldometer, 2024b). Modern tıp bilimindeki ilerlemeler, bebek ölüm oranlarının azalması, yaşam koşullarındaki iyileşmeler, hijyene verilen önemin artması, altyapıya yapılan yatırımlar, ulaşım olanaklarının artması ve yaygınlaşması, ölümcül salgınlara karşı aşılmanın birçok ülkede devlet sağlık politikası haline gelmesi, toplumlardaki eğitilmiş bireylerin oranlarındaki yükseliş, temiz su kaynakları ve gıdaya erişim imkanlarının çoğalması ve sağlıklı yaşamla ilgili bilinç seviyesindeki artış global düzeyde insanların yaşam sürelerinin uzamasına sebep olan etmenler arasında sayılmaktadır. 1950 yılında dünya genelinde 46.5 olan ortalama yaşam süresi 2023'te 73.4'e yükselmiştir (Worldometer, 2024a). Dolayısıyla dünya genelinde yaşlı nüfusun geçmiş yıllara nazaran genel nüfusa oranla yoğunluğu artmıştır. Dünyadaki her ülke, nüfustaki yaşlıların hem sayısında hem de oranında bir artış yaşanmasına rağmen ülke bazında yaşlılık kategorizasyonu değişebilmektedir. Gelişmiş ülkelerde yaşlılık sınırı genellikle 65 yaş ve üzeri, gelişmekte olan ülkelerde ise 60 yaş ve üzeri olarak kabul edilmekle birlikte, bu konuda tam bir fikir birliği bulunmamaktadır (Orimo vd., 2006; United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2023; United Nations Department of Economic and Social Affairs Population Division, 2023). Dünya Sosyal Raporuna (World Social Report) (2023) göre dünya çapında 65 yaş ve üzeri insan sayısının iki kattan fazla artarak 2021'de 761 milyondan 2050'de 1,6 milyara çıkması beklenmektedir. Aynı rapora göre 80 yaş ve üzeri insanların sayısı daha da hızlı artmaktadır ve nüfusun yaşlanması geri dönüşü olmayan küresel bir eğilimdir. Bilhassa gelişmiş ülkelerde yaşanan nüfusun oranı genç nüfusa göre daha yüksektir. Genç neslin daha az sayıda çocuk sahibi olması ve ortalama yaşam süresinin uzaması bu eğilimin temel sebepleridir. Bu eğilim, nispeten genç nüfusa sahip ülkelerde bile, doğurganlık

oranlarının düşmesi ve yaşam süresinin uzamasıyla gerçekleşen demografik geçişin kaçınılmaz bir sonucudur (United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2023).

21. Yüzyılda toplumlarla ilgili birçok demografik değişimin yaşanmasının yanı sıra teknolojiye yaşanan gelişim ve dönüşüm tüm insanlığı derinden etkileyen en önemli değişimlerdir. Bilişim teknolojileri gündelik yaşamın her alanına o kadar derin etkilerde bulunmuştur ki bir çağa ismini verebilmiştir. 1990'lardan bugüne dek olan dönem, Bilişim Toplumu/ Çağı, Dijital Çağ, Post-Modern Çağ, Enformasyon Toplumu/ Çağı, Bilgi Toplumu/ Çağı, İnternet Toplumu/ Çağı, Elektronik Çağ, Siber Toplum/ Çağ, Sanayi-ötesi Çağ, Yeni Çağ gibi çeşitli isimlerle anılmaktadır (Castells, 1999, 2010; Webster, 2006). Bu gelişmeler, hızla yaşanan toplumlar bağlamında gerçekleşmekte olup, birçok disiplin insan gelişimi, biliş, sosyal destek ve duygusal beceriler açısından teknolojinin yaşlanma süreciyle etkileşimini incelemekte zorlanmaktadır. Dijital cihazlar ve iletişim bilgi sistemlerindeki ilerleme de dahil olmak üzere günlük yaşamlarda kullanılan teknolojiler son yirmi yılda yaygınlaşmıştır. Dahası, teknolojiler insanların günlük yaşamlarına giderek daha fazla dahil olmuş ve orta ve ileri yaş gruplarındaki bireylerin kimlikleri, yaşam tarzları ve sosyal ağları için önemli hale gelmiştir. Aynı zamanda, bu iki değişim itici gücü çoğunlukla farklı disiplinlerde araştırılmıştır: Yaş Çalışmaları (Aging Studies) ve Bilim ve Teknoloji Çalışmaları (Science and Technology Studies). Dolayısıyla konu ve bu çalışma interdisipliner bir nitelik taşımaktadır. Bu çalışmada, yaşlanma süreci ve dijital teknolojilerin yaygınlaşması gibi iki temel değişim, yaşlı bireylerin dijital teknoloji ile olan ilişkisi bağlamında ele alınmıştır. Yaşlı bireylerin dijital teknoloji ile olan ilişkisi hakkında TR Dizin'de yer alan dergilerde yayınlanan makalelere sistematik literatür analizi ile ulaşılmıştır. Erişilen makaleler yayın yılı, yazar (lar)ı, makale teması, yayınlanan dergi, bilim dalı ve dergi dizini bağlamında incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda araştırmanın yapıldığı tarihe değin dijitalleşme/ teknoloji ve yaşlılıkla/ gerontoloji ile ilgili herhangi bir derleme çalışma yapılmadığı saptanmıştır. Bu alanda yapılan sınırlı çalışmalar

arasında “Sosyoloji yazınında gerontoloji: Türkiye’de yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi” (Selçuk, 2022) öne çıkmaktadır. Bu çalışma hem sadece sosyoloji yazını ile ilgili sınırlılığı hem yalnız lisansüstü tezlerini kapsamı hem de teknoloji ve dijitalleşme gibi bir tematik sınırlamanın olmaması nedeniyle benzer çalışma kapsamında değerlendirilmemiştir. TR Dizin üzerinden yapılan sistematik literatür inceleme araştırma sonucunda yayınlanan makalelerin teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık çalışmalarının yıllar, temalar, dergi çeşitliliği, yayın türü, temel bilim dalları, yazar dağılımları, yayın dizini bağlamında dağılımına ve yoğunlukları incelemeye tabi tutulmuştur.

Gerontoloji, Sosyal Gereontoloji ve Sosyo-Geronteknoloji

‘Geriatrics’ terimi ilk kez 1909’da Dr. Ignatz L. Nascher tarafından ortaya atıldı. Nascher, kelimeyi iki Yunanca kökten türetti; ‘yaşlı adam’ anlamına gelen geronto ve ‘ameliyat, ilaç veya tedavi’ anlamına gelen ‘iatrike’. Böylece ‘yaşlı adamın tedavisi’ anlamına gelen geriatrics’e kelimesi ortaya çıktı (Freeman, 1960). Daha sonra Breen (1970, s. 6), gerontolojinin aynı kökten, geronto, ‘yaşlı adam’ ve ology, ‘çalışma’ eklenerek ortaya çıktığını öne sürmüştür. Metchnikoff, yaşlılığın biyolojik, davranışsal ve sosyal yönlerini inceleyen gerontoloji disiplininin gelişmesine önemli katkılar sağlamış ve ‘Gerontoloji’ terimini ilk kullanan kişi olmuştur (Mulley, 2012; Robert & Labat-Robert, 2017). Geriatrics, yaşlı kişinin tıbbi tedavisini ifade eder ve gerontoloji, yaşlı kişilerin ve yaşlanma sürecinin incelenmesini ifade eder. Gerontoloji, başlangıçta sağlık alanıyla ilişkilendirilmiş olsa da dünya genelinde yaşlanan nüfusun artışı, yaşlı bireylere yönelik çalışmaların sosyal boyutunun da incelenmesini gerektirmiştir. Bunun farkına varan Tibbits (1960, s. 3), gerontolojinin bazı yönlerinin sosyal faktörler ve güçlerin önemli bir bileşeni olduğu gerçeğine atıfta bulunarak ‘sosyal gerontoloji’ terimini ortaya atmıştır. Bu toplumsal güçlere yaşlıların rolleri ve statüleri, yaşlıların toplum tarafından nasıl görüldüğü ve yaşlanmanın normatif yönlerinin yaşlı kişilerin davranışlarını ne ölçüde belirlediği dahildir. Bunlar bilhassa sosyoloji, psikoloji, sosyal psikoloji, iletişimin ve daha birçok

sosyal ve beşerî bilimler alanındaki disiplinin çalışma konuları arasındadır.

Yaşlı yetişkinlerin, dijitalleşme sürecinde en fazla zorluk yaşayan gruplardan biri olup olmadığı, yaşlanma araştırmacıları tarafından yaygın olarak tartışılmaktadır (Quan-Haase vd., 2018; Russell, 2012). Sosyal, iktisadi ve beşerî bilimler alanında yaşlı insanlar ve dijital teknoloji üzerine yapılan araştırmaların birçoğu daha önce iki ana temada tartışılmıştır. Birincisinde yaşlılar, dijital ve sosyal eşitsizlikler, dijital uçurum ve sosyal dışlanma bağlamında ele alınmıştır (Bennett vd., 2008; Selwyn vd., 2003). Bu araştırmalar, gelişmiş ülkelerde gençlerin teknoloji ve internet konusunda yetkin, yaşlı bireylerin ise bu alanda geri kalmış ve başkalarının yardımına bağımlı olarak algılandığını göstermektedir (Bennett vd., 2008; Selwyn vd., 2003). Benzer şekilde ITU (2021), eski nesillerin teknolojiyi tam potansiyeliyle kullanmaması veya çoğu durumda tamamen geride kalması nedeniyle dijital uçurumun ve marjinalleşmenin artması riski olduğunu raporunda belirtmiştir. İkinci tartışma konusu, teknolojinin yaşlı bireylerin sağlığı ve refahı üzerindeki rolü ve etkisine odaklanmaktadır (Schulz vd., 2015). Endişelerden biri, yaşlı insanların sıklıkla temel hizmet altyapılarından dışlanmış olması ve bunun da onların ruh sağlığı ve refahını olumsuz yönde etkileyebilme durumudur. Özellikle ikinci durumda, akademik ve kamusal söylem, örneğin sosyal robotlar, çevrimiçi hizmetler ve yardımcı teknolojiler gibi farklı teknolojilerin dışlanma, yalnızlık ve marjinalleşme deneyimlerini hafifletebileceği fikriyle şekillenmiştir. Bu çalışmalar genellikle dijital teknolojilere yönelik kutlamacı, yani tekno-iyimser bir yaklaşımla ele alınmakta ve dijital teknolojiler, yaşlanma süreçlerine yönelik kapsamlı çözümler olarak sunulmaktadır (Peine & Neven, 2019).

2020’de Avrupa Konseyi, “Dijitalleşme Çağında Yaşlı Kişilerin İnsan Hakları, Katılımı ve Refahı” başlıklı bir rapor hazırlamış ve bu raporda daha önce dijitalleşmenin toplumlarda kaçınılmaz olarak olumlu bir güç ve değişim olduğu söylemini destekleyen çeşitli politikaları ve politika müdahalelerini öne çıkarmıştır (Council of

Europe, 2020). Yine tekno iyimser bir yaklaşımla, Dünya Sağlık Örgütü'nün hazırladığı "Yaşlılık Üzerine Küresel Raporu" (2021), COVID-19 karantinaları sırasında yaşlı insanlar arasında yalnızlığı hafifletmede dijital teknolojilerin yararlı yönlerinden bahsetmektedir. Bunların yanı sıra, son yıllarda, bilim insanları yaşlanma ve teknolojinin iç içe geçmesini eleştirel bir şekilde ele almaya ve değerlendirmeye başladılar. Bu tartışmalar yeni bir kavram olan sosyo-geronteknoloji çalışma alanının kurulmasını sağlamıştır (Peine vd., 2021; Peine & Neven, 2021). Bu alanda, gelişen teorik perspektifler ve yeni metodolojik yaklaşımlar, hem yaşlanma ve teknolojiye ilişkin baskın açıklamalara eleştiriler getirmekte hem de yeni politika çözümleri ve teknoloji tasarım süreçleri için alternatif fikirler sunmaktadır. Araştırma konuları arasında bakım robotlarına ilişkin sosyo-maddilik soruları (Bischof & Jarke, 2021; Ertner & Lassen, 2021), sosyal medya kullanımı (Beneito-Montagut vd., 2021) ve demans bakımı (Schwennesen, 2021) ile ampirik müdahaleler, tasarım araştırma çalışmaları ve 'Yaşlılık Çalışmaları (Aging Studies)' ile 'Bilim ve Teknoloji Çalışmaları (STS)' arasındaki kesişimlere ilişkin eleştirel çalışmalar yer almaktadır (Bischof & Jarke, 2021; Wanka & Gallistl, 2021).

Sosyo-geronteknoloji alanı, insanların yaşlandıkça yaşam kalitelerini ve günlük yaşamlarını iyileştirmek amacıyla, yaşlanma çalışmaları ile bilim ve teknoloji alanlarını bir araya getirmenin olanaklarını ve sınırlamalarını araştırmaktadır. Sosyo-geronteknoloji, bir yandan yaşlanmanın sosyal ve kültürel yönlerini analiz ederken, diğer yandan mühendislik ve tasarım odaklı yaklaşımlar arasındaki farklılıkları anlamayı ve bu ayrımları aşmayı amaçlamaktadır.

Yaşlılık Ayrımcılığı

Yaşlılık ayrımcılığı terimi, 1969 yılında Amerikalı gerontolog ve ABD Ulusal Yaşlanma Enstitüsü'nün ilk müdürü Robert Butler tarafından ortaya atılmıştır (WHO, 2021). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından hazırlanan Küresel Yaşlılık Raporu (2021), bu kavramın tanımını genişleterek yaşa dayalı ayrımcılığın farklı boyutlarını ele almaktadır. Yaşlılık ayrımcılığı, yüzyıllardır farklı ülkelerde

ve kültürel bağlamlarda var olmasına rağmen, kavram olarak nispeten yenidir ve henüz her dilde karşılığı bulunmamaktadır. Bu durum, sosyal olgu hakkında farkındalık yaratmayı ve değişim için savunuculuk yapmayı zorlaştırabilir. Yaşlılık ayrımcılığı için özel bir terimi olmayan diller, Almanca'daki 'Altersdiskriminierung' gibi, yalnızca ayrımcılığın boyutunu yansıtan alternatif terimleri kullanma eğilimindedir. İspanyolca (edadismo veya edaismo) ve Fransızca (âgisme) gibi belirli bir terimi olan diğer diller, bunu ancak şimdi daha yaygın bir şekilde kullanmaya başlamıştır (WHO, 2021). Bu çalışmada, yaşlılık ayrımcılığı kavramı, yaşa dayalı stereotipleme, önyargı ve ayrımcılığı kapsayacak şekilde ele alınacaktır.

DSÖ'nün yaşlı ayrımcılığını azaltmak üzere hazırladığı Global Yaşlılık Raporu yaşlılara karşı zararları önlemek, adaletsizliği azaltmak ve kuşaklar arası dayanışmayı teşvik etmek için her yaştan insana yönelik olarak hazırlanmıştır (WHO, 2021). Bu rapora göre yaşlılık ayrımcılığı, insanların yaşlarına göre yönlendirilen stereotipleri (nasıl düşündüğümüz), önyargıları (nasıl hissettiğimiz) ve ayrımcılığı (nasıl davrandığımız) ifade etmektedir. DSÖ'ye (2021) göre yaşlılık ayrımcılığı, yaşa bağlı olarak başkalarına veya kişinin kendisine yöneltilen klişeler, önyargılar ve ayrımcılıktan oluşan çok yönlü bir sosyal olgudur. Yaşlılık ayrımcılığı, üç temel bileşenden oluşur: Klişeler (düşünceler), önyargılar (duygular) ve ayrımcılık (davranışlar). Yaşlılık ayrımcılığı kurumsal, kişilerarası veya içselleştirilmiş yaşlılık ayrımcılığı olabilir. Kurumsal yaşlılık ayrımcılığı, yaşları nedeniyle fırsatları haksız yere kısıtlayan ve bireyleri sistematik olarak dezavantajlı duruma düşüren kurumların yasalarını, kurallarını, sosyal normlarını, politikalarını ve uygulamalarını ifade etmektedir. Kişilerarası yaşlılık ayrımcılığı, iki veya daha fazla birey arasındaki etkileşimlerde ortaya çıkarken, içselleştirilmiş yaşlılık ayrımcılığı bireyin yaşlılığa yönelik olumsuz algıları kendi benliğine yöneltmesiyle ortaya çıkmaktadır. (WHO, 2021).

Yaşlılık ayrımcılığı, bireylerin yaşlanma sürecinde farklı şekillerde karşılarına çıkabilir. Yaşlılık ayrımcılığı; işyerinde meslektaşlar veya yöneticiler

tarafından görmezden gelinme, aile içinde küçümsenme, yaş nedeniyle banka kredisi alamama, sokakta hakarete veya dışlanmaya maruz kalma, mülk veya araziye erişimin engellenmesi gibi çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Son yıllarda, teknoloji kullanımına dair kısıtlamalar da yaşlılık ayrımcılığının bir boyutu olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bunların hepsi yaş ayrımcılığının genç yaştan yaşlılığa kadar hayatın her alanına nasıl nüfuz ettiğinin örnekleridir.

Yaşlılık Ayrımcılığı ve Covid-19

DSÖ'nün 11 Mart 2020'de Covid-19'u pandemi olarak ilan etmesiyle (WHO, 2020a), dijital teknolojiler karantinaya alınan yaşlı bireylerin izolasyonunu azaltmanın bir yolu olarak ön plana çıkmıştır. Dijital teknolojiler, sağlık hizmetlerinin uzaktan sunulmasına, ailelerin ve arkadaşların ölmekte olan sevdiklerine bakım sürecinde destek olmalarına ve onlara veda etmelerine olanak tanıdı. Bunların yanı sıra, yaşlı bireyler karantina sürecinde rutin ev işleri, eğlence ve yaratıcı uğraşlar, market alışverişi, yemek tarifleri arama, sosyal medyada içerik üretme ve etkileşimde bulunma veya çevrimiçi aktivizm gibi faaliyetler için dijital teknolojilerden faydalanmıştır.

Yaşlı bireyler, Covid-19 için yüksek riskli bir grup olarak kabul edildiğinden, aile, arkadaşlar ve bakıcılarla fiziksel temasları özellikle riskli ve hatta sorumsuz bir davranış olarak değerlendirildi. Bu süreçte, bilhassa yaşlı bakım evleri en fazla ihmal edilen kurumlar arasında yer aldı (WHO, 2020a). Yaşlı bireylerin hayatlarına dair bu kasvetli tabloda, insan-insana temasın bir çözüm olarak dışlandığı bir ortamda, dijital teknolojiler alternatif bir kurtarıcı olarak sunulmuştu. Ancak pandemi sonrasında da yaşlı bireylerin sağlık durumundaki gerileme, artan kırılganlık ve sosyal izolasyon sorunlarını çözme potansiyeli taşıdığı iddiasıyla dijital teknolojilere aşırı vurgu yapan uzun soluklu bir anlatının sürdüğü gözlemlenmektedir (Neven & Peine, 2017). Küresel salgın, teknolojinin yaşlı bireyler için birincil çözüm olarak konumlandırıldığı ve yaşlanmanın bir sorun olarak çerçevelendiği yeni yaşlılıkçı ve cinsiyetçi stereotiplerin oluşmasına neden olmuştur. Bu tür yapılandırmalar, sosyal dışlanma, izolasyon ve

eşitsizliklerin köklü nedenlerini göz ardı ederken, aynı zamanda bakım robotları ve uzaktan izleme sistemleri gibi mevcut yenilikler için yeni bir pazar alanı yaratmıştır.

Metodoloji

Bu çalışmada sistematik literatür inceleme metodu kullanılmıştır. Purssell & McCrae'ye (2020) göre sistematik inceleme, belirli bir konu veya soru üzerine mevcut araştırmaları sentezlemek ve analiz etmek için kullanılan titiz ve kapsamlı bir yöntemidir. Mevcut kanıtların kapsamlı bir özetini sağlamak için ilgili çalışmaları sistematik olarak aramayı, seçmeyi, değerlendirmeyi ve sentezlemeyi içerir. Bu nedenle sistematik inceleme, çalışma için ilgili verileri bulmak ve analiz etmek için kullanılmıştır. TR Dizin dijital veri tabanı makale taraması yapmak için kaynak olarak kullanılmıştır.

TR Dizin taraması yapılırken kullanılan anahtar kelimeler:

1. Dijitalleşme ve yaşlılık (1)
2. Dijitalleşme ve yaşlanma (0)
3. Digitalization and aging (6)
4. Teknoloji ve yaşlılık (14)
5. Teknoloji ve yaşlanma (28)
6. Technology and Aging (69)
7. Yaşlanma ve teknoloji kullanımı (5)
8. Sosyal ağlar ve yaşlılık (1)
9. Social networks and aging (6)
10. Sosyal ağlar ve yaşlanma (2)
11. Sosyal medya ve yaşlılık (11)
12. Social media and aging (14)
13. Sosyal medya ve yaşlanma (7)
14. Social media and aging (14)
15. Giyilebilir teknolojiler ve yaşlılık (2)
16. Wearable technologies and aging (3)
17. Yardımcı teknolojiler ve yaşlanma (1)
18. Assistive technologies and aging (2)

Parantez içinde bulunan rakamlar her anahtar kelimeyle ilgili erişilen makale sayısıdır. Aralarından uygun olan makaleler çalışmaya tabi tutulmuştur.

Dahil Etme Kriterleri

1. Yayınlanmış makaleler Türkçe veya İngilizce dilinde yazılmış olabilir.
2. Yayınlanmış makaleler 2010 -2023 yıllarını kapsayan dönemde yazılmış olmalıdır.
3. Makaleler Türk bilim insanları tarafından yazılmış olmalıdır. Türk akademisyenlerin dijitalleşme ve yaşlılık konularını ele alış şekillerini saptamak ve bu alandaki global akademik tartışma alanları ile olan entegrasyon düzeyini anlamak için bu kriter belirlenmiştir.
4. Makaleler, yaşlıların teknoloji ve/veya dijital teknolojiyi kullanımıyla ilgili deneyimlerini inceleyen, bu konudaki ilişkilerini betimleyen veya yaşlılara yönelik geliştirilen teknolojilere dair durum tespiti yapan, tartışan ve araştıran çalışmalar olmalıdır.
5. Makaleler farklı temel bilim alanları tarafından yazılmış olabilir.

Hariç Tutma Kriterleri

1. Teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık konularında hazırlanmış yüksek lisans veya doktora tezleri, sistematik literatür taramalarında akademik makaleler kadar standart bir yayın sürecine tabi olmamasından dolayı hariç tutulmuştur.
2. Teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılıkla ilgili yazılmış projeler hariç tutulmuştur.
3. Toplumsal değişim başlıklı olup yaşlılık ve teknoloji konularını içeriğinde ilişkilendirerek işlemeyen makaleler hariç tutulmuştur.

TR Dizin’de aranan anahtar kelimelere uygun olarak seçilen makalelerin kaynakçaları gözden geçirilerek, alanla ilgili yayınlanmış ancak veri tabanından erişilememiş makalelere de bu şekilde erişilmiştir. Tüm analizler sonucunda araştırma kapsamına uygun ‘teknoloji ve/veya dijitalleşme’ ve ‘yaşlanma ve/ veya yaşlılık’ (Türkçe veya İngilizce) anahtar kelimelerini içeren makaleler 55 çalışmadan oluşan veriler öncelikle Tablo 1’de yayın yılı sırasına göre dizilmiştir, ardından o yıla yapılan yayın sayısı belirlenmiş, daha sonra tabloda yazar(lar) isimleri, dergi isimleri ve makale başlığına

yer verecek şekilde elde tablolaştırılmıştır. Geriye kalan tablolarda, araştırmadan elde edilen veriler çapraz tablolar (cross-tabulation table) oluşturmak için SPSS 23’e işlenmiştir. Temel olarak, çapraz tablolamalar, tüm veri seti sonuçlarını ve alt gruplarının sonuçlarını sunan basit veri tablolarıdır. Bunlarla, yalnızca toplam setlerine bakıldığında kolayca görülemeyebilecek veriler içindeki ilişkileri incelemek mümkündür. Veri setinden betimsel istatistikler çıkarabilmek için bu analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu sayede yıllara göre makale temalarının sahip olduğu dağılıma ve hangi konulara odaklandığına (Tablo 2); temel bilim alanına göre yıllar bazında makale sayılarına (Tablo 3); temel bilim alanı ve makale temasına göre yayın dağılımlarına (Tablo 4); anabilim dallarına göre yayınlanan makalelerin yıllar bazında dağılımına (Tablo 5); makale temalarına göre makale türlerinin dağılımına (Tablo 6); yıllara göre makale türlerine (Tablo 7); yayınlandığı dizine göre yayınlara (Tablo 8); yıllara göre dizin bazında yayınlara (Tablo 9) göre çapraz tablolar oluşturulmuştur.

Araştırma Bulguları ve Tartışma

Tablo 1’de de görüleceği üzere 6 (%10.9) yayınlara en fazla yayının Yaşlı Sorunları Dergisi’nde yapılmıştır. Ardından üçer (%5.4) yayınlara Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi gelmektedir. Üçüncü sıraya ise ikişer (%3.6) yayın ile Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi ve Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi yerleşmektedir. Geriye kalan kırk iki dergi dijitalleşme, teknoloji ve yaşlılık konusunu ilgilendiren birer (%1.8) yayın yapmışlardır. Yazar isimleri incelendiği zaman ise alanla ilgili en yoğun yayın yapan iki yazarın 4 (%7.2) makalede isimlerinin yer almasıyla Kalinkara ve Sarı olduğu tespit edilmiştir. Kalinkara ve Sarı üç makaleyi birlikte, birer makaleyi de farklı yazarlarla birlikte yazmışlardır. Sinav ise 2020 yılında yazdığı 2 (%3.6) tek yazarlı makale ile dijitalleşme ve yaşlılıkla ilgili yayın yapan araştırmacı olarak ikinci sıraya yerleşmiştir. Tuna Uysal bir tek yazarlı, bir de çift yazarlı ve Ay & Başibüyük bir çift ve bir üç yazarlı makale yazarak ikinci sırayı Sinav ile paylaşmışlardır.

Yıllara göre yayın sayısı incelendiğinde 13 (%23.5)

Tablo 1

Teknoloji, Dijitalleşme ve Yaşlılıkla İlgili TR Dizin'de Erişilen Makalelerin Açıklamalı Bibliyografyası

<i>Yayın Yılı</i>	<i>Yayın Sayısı</i>	<i>Yazar(lar) İsmi</i>	<i>Dergi İsmi</i>	<i>Makale Başlığı</i>
2010	1	Özkan, D. D. Y., & Purutçuoğlu, Y. D. D. E.	Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi	Yaşlılıkta Teknolojik Yeniliklerin Kabulünü Etkileyen Sosyalizasyon Süreci (Özkan & Purutçuoğlu, 2020)
2013	1	Askım Kurt, A., Günüş, S., & Ersoy, M.	Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)	The Current State of Digitalization: Digital Native, Digital Immigrant and Digital Settler (Askım Kurt vd., 2013)
	2	Becerikli, S.Y.	İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi	Kuşaklararası İletişim Açısından Yeni İletişim Teknolojilerinin Kullanımı: İleri Yaş Grubu Üzerine Bir Değerlendirme (Becerikli, 2013)
2015	1	Tezel, E.	Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi	Yaşlıların Akıllı Ev Teknolojileriyle İlgili Tutumları: Destek Teknolojileriyle İlgili Bulgular ve Öneriler (Tezel, 2015)
2016	1	Ekici, S. K., Gümüş, Ö.	Ege Tıp Dergisi	Yaşlılıkta Teknolojinin Kullanımı (Ekici & Gümüş, 2016)
	2	Kalinkara, V., Başbüyük, G. Ö., & Ay, F.	Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi	Yaşlıların Geronteknolojik Ürünleri Kabule Yönelik Tutumları (Kalinkara vd., 2016)
	3	Tekedere H., Arpacı F.	Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi	Orta Yaş ve Yaşlı Bireylerin İnternet ve Sosyal Medyaya Yönelik Görüşleri (Tekedere & Arpacı, 2016)
	4	Terkeş, N., & Bektaş, H.	Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi	Yaşlı Sağlığı ve Teknoloji Kullanımı (Terkeş & Bektaş, 2016)
2017	1	Akyazı E., & Kara T.	International Journal of Social Sciences and Education Research	Bilişim Çağının Haber Kaynağı Olarak İnternet Gazetelerinin Yaşlı Dostu Web Sitesi Kriterleri Açısından Karşılaştırmalı Analizi (E. Akyazı & Kara, 2017)
	2	Görgün-Baran, A. G., Kurt, S. K. ve Tekeli. E. S.	İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi	Yaşlıların Dijital Teknolojileri Kullanım Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma (Görgün-Baran & Öztekin Alpaydın, 2020)
2018	1	Açıkdilli, G., Atalay, K. D., Işın, F. B., Çıdam, El.	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	Yaşlı Pazarının Sosyal Medya Kullanımlarının Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisinin Teknoloji Kabul Modeli Kapsamında İncelenmesi: 55 Yaş Üstü Kadınlara Yönelik Bir Çalışma (Açıkdilli vd., 2018)
	2	Akyazı, A.	Turkish Online Journal of Design Art and Communication	Dijitalleşen Ticaret: Yaşlı Dostu E-Ticaret Siteleri Üzerine Bir Araştırma (A. Akyazı, 2018)
	3	Baybaş, B. K., & Şahin, S.	Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi	Teknoloji Üzerine Diyalog Geliştirmeye Dayalı Kuşaklar Arası Bir Odak Grup Çalışması (Baybaş & Şahin, 2018)
	4	Çataloğlu, S.	Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi	Yaşlılık, Değer ve Teknoloji (Çataloğlu, 2018)
	5	Kalinkara, V., & Sarı, İ.	Journal of Engineering Sciences and Design	Yaşlıların Bilgi Teknolojileri Kullanımı ve Yaşam Doyumu Potansiyel ve Engeller, Ergonomik Yaklaşım (Kalinkara & Sarı, 2018)
	6	Sarı, İ., & Özer, İ.	Ergonomi	Yaşlı Bireyler için Web Sayfaları Tasarımının Ergonomik Açidan İncelenmesi (Sarı & Özer, 2018)
2019	1	Kalinkara, V., & Sarı, İ.	Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi	Yaşlılarda Sosyal Ağ Kullanımı ve Yalnızlık İlişkinin Belirlenmesi (Kalinkara & Sarı, 2019)
	2	Küçük, O., & Koçak, M.	Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi	İleri Yaş Grubu Kişilerin İnternet Kullanma Alışkanlıkları: Trabzon Örneği (Küçük & Koçak, 2019)
	3	Şahin, B., & Yıldırım, A.	Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi	Yaşlı Bireylerde İnternet Kullanımı ile Yaşam Doyumu, Algılanan Sosyal Destek ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Şahin & Yıldırım, 2019)

2020	1	Ay, F., & Başıbüyük, G.	Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi	Yaşlı Bireylerde Sanal Ortam Yalnızlığı, İnternet Bağımlılığı ve Yaşam Doymumu (Ay & Başıbüyük, 2020)
	2	Görgün Baran, A., & Öztekin Alpaydın, M.	Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi	A Qualitative Study on Skills of Elders to Use Digital Technology Products from Digital Divide Perspective (Görgün-Baran & Öztekin Alpaydın, 2020)
	3	Sinav, A.	Etkileşim	Genç-Yaşlı, Orta-Yaşlı ve İleri-Yaşlı Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının Karşılaştırmalı Analizi: Eskişehir İli Örneği (Sinav, 2020a)
	4	Sinav, A.	Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi	Sosyal Medya ve Yaşlı Kullanıcılar: Kullanımlar ve Doymular Yaklaşımı Çerçevesinde Bir Araştırma (Sinav, 2020b)
	5	Tuna Uysal, M.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi	Yaşlı Bireylerin Sosyalleşmesinde Dijital Teknolojinin Rolü: Dijital Yaşlılar Üzerine Bir Çalışma (Tuna Uysal, 2020)
	6	Yıldız Durak, H., & Tekin, E.	Bartın University Journal of Faculty of Education	Investigation of Social Media Use of Adults Above 50 Years Old (Yıldız Durak & Tekin, 2020)
	7	Özgür, A. Ö. & Demirebilek, T.	İzmir İktisat Dergisi	Endüstri 4.0 ve Yaşlı Çalışanların İstihdam Edilebilirliği (Öktem Özgür & Demirebilek, 2020)
	8	Babadağ Savaş, B.	Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi	Aktif Yaşlanma, Yaşlılık ve Teknoloji (Babadağ Savaş, 2020)
2021	1	Akçakaya, E. Y., & Suzuki Him, M.	Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi	Yaşlıların Sosyal Ağlarının Afet Riski Bağlamında Değerlendirilmesi (Akçakaya & Him, 2021)
	2	Bayram, M. N. & Arıcı, A.	Ufkun Ötesi Bilim Dergisi	Yaşlılıkta Dijital Çağı Yakalamak (Bayram & Arıcı, 2021)
	3	Demir Erbil, D., & Hazer, O.	Abant Sosyal Bilimler Dergisi	Kuşaklararası Dayanışma Açısından Yaşlıların Dijital Okuryazarlık Deneyimleri Üzerine Nitel Bir Çalışma (Demir Erbil & Hazer, 2021a)
	4	Kırca, K., Kutlutürkan, S., & Sozeri, E.	Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi	Yaşlı Yetişkinlerde Mobil Uygulamaların Kullanımındaki Engeller ve Çözüm Önerileri (Kırca vd., 2021)
	5	Öztürk, F. E.	Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi	Salgınla Yayılan Nefret: Twitter'da 65 Yaş Üstü Bireylere Yönelik Nefret Söylemi (Öztürk, 2021)
	6	Seçer, İ.	Psikoloji Çalışmaları	Dijital Oyunları İleri Yaşlı Bireylerin Bilişsel İşlevlerini Artırır mı? (Seçer, 2021)
	7	Ustamehmetoğlu, G.	Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi	Akıllanan Dünyada Yaşlı Bakım Uygulamaları (Ustamehmetoğlu, 2021)
	8	Demir Erbil, D. & Hazer O.	Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (elektronik)	Yaşlıların Günlük Yaşam Aktivitelerinin ve Sosyal Ağlarının Başarılı Yaşlanmaya Etkisi (Demir Erbil & Hazer, 2021b)
	9	Şeker, M. & Taşan, R.	İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi	Kullanımlar ve Doymular Yaklaşımı Perspektifinden Yaşlıların Sosyal Medya Kullanım Motivasyonları: Tazelenme Üniversitesi Örneği (Şeker & Taşan, 2021)
	10	Daştan, B. & Hinstan, S.	Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi	Yaşlı Bakımında Ortam Destekli Yaşam Teknolojilerinin Kullanımı: Geleneksel Derleme (Daştan & Hintistan, 2021)

2022	1	Cıngı, Y., & Cıngı, M.	İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	65 Yaş ve Üzeri Bireylerin Korona Virüs Sürecinde Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarına Yönelik Nitel Bir Araştırma (Cıngı & Cıngı, 2022)
	2	Nisbet, L.	Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi	Yaşlılara Yönelik Hak İhlallerinin Sosyal Medyaya Yansımaları (Nisbet, 2022)
	3	Serin, E., & Aktaş, H.	İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi)	Instagram'da Sembolik Şiddet Modası: Covid-19 Pandemisi Sürecinde Türkiye'de 65 Yaş Üzeri İnsanlara Uygulanan Sembolik Şiddet Örneklerinin İncelenmesi (Serin & Aktaş, 2021)
	4	Şamilova, A., & Ayhan, N.	Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi	Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Çerçevesinde Yaşlı Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışı Örüntüleri (Şamilova & Ayhan, 2022)
	5	Yıldırım, E.	Psikoloji Çalışmaları (Online)	Dijital Nöropsikoloji: Yaşlı Bireylerin Bilişsel İşlevlerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Teknolojik Yaklaşımlar (Yıldırım, 2022)
2023	1	Çalışır Kundakçı, Ş.	Doğu Karadeniz Sağlık Bilimleri Dergisi	Yaşlı Bakımında Yapay Zekâ Kullanımı (Çalışır Kundakçı, 2023)
	2	Ersözlü, M.	İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi	Yapay Zekâ ve Teknolojinin Yaşlı Bakımında Rolü: Robot & Frank Filmi Bağlamında Bir İnceleme (Ersözlü, 2023)
	3	Gönüllü, C.	Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi	Sosyal Medyada Linç Kültürü ve Yaşlı Ayrımcılığı (Gönüllü, 2023)
	4	Kalınkara, V., & Sarı, İ.	Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi	Yaşlı Bireylerin Sosyal Medya Kullanımı ve Yaşlanma Algısı (Kalınkara & Sarı, 2023)
	5	Karasoy, G. & Yıldırım, B.	Toplum ve Sosyal Hizmet	Yaşlılara Yönelik Dijital Teknolojiler ve Sosyal Hizmet Uygulamaları Geronteknolojik Sosyal Hizmet Uygulamasını Doğurabilir mi? (Karasoy & Yıldırım, 2023)
	6	Morkoç, N., & Erkoç, B.	Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi	Engelliler, Yaşlılar ve Bilişim Erişilebilirliği (Morkoç & Erkoç, 2023)
	7	Özbek, Ç., Ulubey, Ö., Adnan, M., Kocatürk Kapucu, N.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi	Yaşlılara Yönelik Dijital Yetkinlik Envanterinin Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması (Özbek vd., 2023)
	8	Tamkoç, B., Karakaya, Ş., & Kök, H.	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	Dijital Çağda Yaşlanma: Teknoloji Kullanımının Yerinde Yaşlanmaya Etkisi (Tamkoç vd., 2023)
	9	Tuna Uysal, M., & Zengin, Ş.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi	Yaşlı Bireylerin Dijital Alanda Sosyalleşmesi Üzerine Bir Çalışma (Tuna Uysal & Zengin, 2023)
	10	Turgut, Z. N., Danişan, T., Güven, E., Eren, T.	Harran Üniversitesi Mühendislik Dergisi	Yaşlı Bireyler için Giyilebilir Teknolojilerinin Kullanımı ve Değerlendirilmesi (Turgut vd., 2023)
	11	Metin, B.	Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi	Demografik Yaşlanma ve Teknoloji İlişkisi: Gümüş Ekonomide Yenilik Odaklı Geronteknoloji Uygulamalarının Yaşlı Refahı Açısından Değerlendirilmesi (Metin, 2023)
	12	Karasoy, G. & Yıldırım B.	Toplum ve Sosyal Hizmet	Yaşlılara Yönelik Dijital Teknolojiler ve Sosyal Hizmet Uygulamaları Geronteknolojik Sosyal Hizmet Uygulamasını Doğurabilir mi? (Karasoy & Yıldırım, 2023)
	13	Gökçen, Ö. & Bahadır, Ünal, Z.	Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi	Yaşlılık ve Giyilebilir Teknolojiler (Gökçen & Bahadır Ünal, 2023)

Tablo 2
Yıllara göre Makale Temaları

Makale Teması	Yayın Yılı											Toplam
	2010	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
E-ticaret	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
Sosyal ağ kullanımı	0	0	0	1	0	0	0	2	3	2	1	9
Dijital okuryazarlık	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	2
Kuşaklararası farklılıklar	0	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	4
Sanal ortam yalnızlığı	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2
Dijital teknoloji kullanımı ve dijital yetkinlik	0	0	1	1	1	1	1	2	2	0	3	12
Korona Virüs dönemi	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2
Yaşlı bakımında teknoloji kullanımı	0	0	0	2	0	0	0	0	2	0	5	9
Dijital ortamda yaşlı ayrımcılığı	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	3
Yaşlılara yönelik dijital teknolojiler	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	3
Dijital oyunlar	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
İnternet kullanımı ve yaşam doyumu	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Yaşlılıkta dijital sosyalleşme	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	3
Yaşlı İstihdamı	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Yaşlılar ve Dijital Nöropsikoloji Uygulamaları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Toplam	1	2	1	4	2	6	3	8	10	5	13	55

makale ile en çok yayının 2023 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. 10 (%18.1) yayınlı 2021 ikinci ve üçüncü sırada 8 (%14.5) yayınlı 2020 ve 6 (%10.9) yayınlı 2018 yıllarının geldiği saptanmıştır. Yayınların %67'si dört yılda yapılmıştır. Teknolojideki değişimin hızı ve dijitalleşme hayatın her alanına nüfuz ettikçe teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılıkla ilgili çalışmaların da arttığı görülmektedir. Ayrıca dönemsel koşulların yayınlanan makale konularını etkilediği saptanmıştır. Örneğin, Covid-19'un dijitalleşmeye geçiş hızlandırması ve bilhassa bu

dönemde hem sosyal ilişkilerin dijital ortama kayması hem de yaşlı ayrımcılığının gündeme gelmesi 2021 yılında ön plana çıkan konular olmuştur. Veya son iki yıldır yapay zekâ ve giyilebilir teknolojiler konusunun 2023 yılında yaşlı bakımı ile ilgili olarak gündeme gelmiştir.

Temalara göre Yayınlar

55 makalenin tümü incelendiğinde ve konular ayrıştırıldığında aşağıdaki makale temaları ortak çalışma alanları ortaya çıkmıştır.

Tablo 2'ye göre dört ana tema yapılan yayınların onda altısına denk gelmektedir. En fazla yayının %21.7 ile yaşlıların dijital teknolojileri kullanımı hakkında olduğu görülmektedir. Ayrıca bu alanda yapılan çalışmaların yıllar içinde bir süreklilik gösterdiği dikkat çekmiştir. Yaşlıların sosyal ağ kullanımları teması ile yayınlanan çalışmalar %16.3 ile ikinci sıraya yerleşmiştir. Bilhassa akıllı cihazların gündelik yaşama entegrasyonu ile akıllı cihazların iletişim kurma alanında kullanımının yoğunlaşması COVID-19 süreciyle birlikte yaşlıların da kişilerarası ilişkilerde sosyal ağları daha yoğun kullanmaya başlamasına sebep olmuştur. Sosyal mesafe kuralları, sevdiklerinden uzak kalma zorunluluğu, dışarı çıkma yasakları gibi etmenler bilhassa 2020 ve sonrasında bu alanda yapılan çalışmaların arttığını göstermektedir.

Yaşlı bakımında teknoloji kullanımı %16.3 ile en yoğun çalışma konuları arasına girmeyi başarmıştır. Teknolojinin yaşlı bakımında kullanım sıklığı yaşlı bakımını kolaylaştırıcı ve yaşlı refahını artırıcı etkiye sahiptir. Yaşlanan nüfusun dünya genelinde artmasıyla birlikte bu tip teknolojiler giderek önem kazanmaktadır. Artan küresel yaşam beklentisi genel olarak daha iyi sağlığı yansıtırken, nüfusun yaşlanması ve yaşlıların yaşam düzenlemelerindeki değişiklikler nedeniyle uzun vadeli bakıma olan talebi artıran bir etki yaratmaktadır (United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2023). Çalışmaların %7.2'si kuşaklararası farklılıkları konu almıştır. Kuşaklararası farklılıklar ve yaşlıların diğer kuşaklara nazaran teknoloji kullanımı diğer bir çalışma sahası olarak ortaya çıkmıştır. Dijital ortamda yaşlı ayrımcılığı, yaşlılara yönelik oluşturulan dijital teknolojiler ve yaşlılıkta dijital sosyalleşme alanları %5.4'erlik yayınla bir sonraki sıraya yerleşmektedir.

Dijital ortamda yaşlı ayrımcılığı, dijital sosyalleşme ile ilgili yayınlar bilhassa Covid-19 sonrası yoğunlaşmıştır. Küresel veriler, yaşlı insanların bu hastalıktan genç yaş gruplarındaki insanlara kıyasla daha yüksek bir oranda can kaybı yaşadığını göstermiştir (WHO, 2020b). Bu pandemi, yalnızca dünyadaki birçok yaşlı insanın hayatını yıkıcı bir şekilde etkilemekle kalmamış, aynı zamanda

yaşlı yetişkinlere yönelik klişeleri, önyargıları ve ayrımcılığı da ortaya çıkarmıştır. Birçok ülkede, özellikle uzun süreli bakım tesislerinde yaşayan yaşlılar arasında, sağlık hizmetlerine ve diğer kritik kaynaklara erişimde ayrımcı uygulamalara dair raporlar bulunmaktadır (Council of Europe, 2020; Suarez-Gonzalez A vd., 2020). Örneğin, bazı bağlamlarda ventilatörler veya yoğun bakım ünitelerine erişim gibi kıt kaynaklar yalnızca kronolojik yaşa göre tahsis edilmiştir (Joebgas & Biller-Andorno, 2020).

Kronolojik yaş, farklı ülkelerde fiziksel izolasyon önlemlerini belirlemek için de kullanılmıştır. Örneğin, Birleşik Krallık'ta, 70 yaş ve üzeri yetişkinlere başlangıçta 4 ay boyunca kendilerini izole etmeleri talimatı verilmiştir (Sparrow, 2020); Bosna-Hersek'te, yaşlı yetişkinlerin salgın sırasında birkaç hafta boyunca evlerinden çıkmalarına izin verilmemiştir (Cerimovic vd., 2020); Kolombiya'da (So vd., 2020) ve Sırbistan'da (Vasovic, 2020), karantina önlemleri yalnızca yaşlı yetişkinleri hedef almıştır. Birçok ülkede karantina önlemlerini kaldırma stratejileri kronolojik yaşa göre de ayrımlar yapmıştır. Örneğin, Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki birçok şehirde, 60 yaşından büyük kişilerin, nüfus kısıtlaması döneminin ardından yeniden açılan alışveriş merkezlerine veya restoranlara girmelerine izin verilmemiştir (WHO, 2021). Türkiye'de yaşlıların belli saatlerde dışarı çıkmasına müsaade edilmişti (Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, 2020).

Temel Bilim Alanında göre Yayınlar

Yapılan araştırmada farklı temel bilim alanları tarafından çalışmalar da yıllara göre ayrıma tabi tutulmuştur.

Tablo 3'te de görüleceği üzere teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık konularını kapsayan konularda en yoğun yayının %68.8 ile sosyal, iktisadi ve beşerî bilimler alanı tarafından yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu noktada gerontolojinin bilhassa sağlık temel bilim alanından çıktığı ve sosyo-gerontoloji ile sosyogerontolojinin sosyal, idari ve beşerî bilimlerin çalışma alanı olarak zaman içerisinde geliştiği hatırlatılmalıdır. Sağlık bilimleri temel alanı %18.1 ile ikinci sıraya yerleşmiştir. Diğer üç temel

Tablo 3
Temel Bilim Alanlarına Göre Yıllar Bazında Yayınlar

Yayın Yılı	Temel Bilim Alanı					Toplam
	Eğitim Bilimleri	Fen Bilimleri ve Matematik	Mühendislik	Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler	Sağlık Bilimleri	
2010	0	0	0	1	0	1
2013	1	0	0	1	0	2
2015	0	0	1	0	0	1
2016	0	0	0	2	2	4
2017	0	0	0	2	0	2
2018	0	0	1	4	1	6
2019	0	0	0	3	0	3
2020	1	0	0	6	1	8
2021	0	1	0	6	3	10
2022	0	0	0	4	1	5
2023	0	0	2	9	2	13
Toplam	2	1	4	38	10	55

Tablo 4
Temel Bilim Alanı ve Makale Temasına göre Yayın Dağılımları

Makale Teması	Temel Bilim Alanı					Toplam
	Eğitim Bilimleri	Fen Bilimleri ve Matematik	Mühendislik	Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler	Sağlık Bilimleri	
E-ticaret	0	0	0	2	0	2
Sosyal ağ kullanımı	1	0	0	8	0	9
Dijital okuryazarlık	0	0	0	2	0	2
Kuşaklararası farklılıklar	1	0	0	3	0	4
Sanal ortam yalnızlığı	0	0	0	2	0	2
Dijital teknoloji kullanımı ve dijital yetkinlik	0	1	2	7	2	12
Korona Virüs dönemi	0	0	0	2	0	2
Yaşlı bakımında teknoloji kullanımı	0	0	1	3	5	9
Dijital ortamda yaşlı ayrımcılığı	0	0	0	3	0	3
Yaşlılara yönelik dijital teknolojiler	0	0	1	1	1	3
Dijital oyunlar	0	0	0	0	1	1
İnternet kullanımı ve yaşam doyumu	0	0	0	1	0	1
Yaşlılıkta dijital sosyalleşme	0	0	0	3	0	3
Yaşlı İstihdamı	0	0	0	1	0	1
Yaşlılar ve dijital nöropsikoloji uygulamaları	0	0	0	0	1	1
Toplam	2	1	4	38	10	55

bilim alanı da %13.1'lik bir paya sahiptir. Gerontoloji ve geronteknoloji kavramlarıyla bilhassa sağlık ve mühendislik temel bilim alanlarında sıklıkla karşılaşılmaktadır. Ancak yeni bir kavram olan Sosyo-geronteknoloji kavramıyla incelenen çalışmalarda karşılaşılmamıştır. Öte yandan teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık temalı araştırmalar sosyal ve beşerî bilimler alanında Türkiye yazınında

son yıllarda sıklıkla yer bulmaya başlamıştır.

Temel bilim alanlarından sosyal, iktisadi ve beşerî bilimler alanında yayınlanan makale temaları incelemeye tabi tutulduğunda %14.5'le en yoğun yayının yaşlıların sosyal ağ kullanım alışkanlıklarıyla ilgili yapıldığı ortaya çıkmıştır. Ardından yine sosyal, iktisadi ve beşerî bilimler alanında %12.7 ile dijital

Tablo 5

Anabilim Dallarına ve Yıllara göre Yayınlanan Makaleler

Anabilim Dalı	Yayın Yılı											Toplam
	2010	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
İletişim Çalışmaları	0	1	0	1	2	1	3	5	6	4	5	28
Pazarlama	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	2
Bilgisayar Mühendisliği	0	0	0	1	0	2	0	0	1	0	0	4
Sosyal Hizmet	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	3	5
Sosyoloji	1	1	1	1	0	1	0	1	2	0	2	10
Elektrik-Elektronik Mühendisliği	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Hemşirelik	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Ekonomi	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2
Psikoloji	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Endüstriyel Tasarım	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Toplam	1	2	1	4	2	6	3	8	10	5	13	55

Tablo 6

Makale Temalarına göre Makale Türleri

Makale Teması	Makale Türü		Toplam
	Araştırma makalesi	Derleme	
E-ticaret	2	0	2
Sosyal ağ kullanımı	9	0	9
Dijital okuryazarlık	2	0	2
Kuşaklararası farklılıklar	3	1	4
Sanal ortam yalnızlığı	1	1	2
Dijital teknoloji kullanımı ve dijital yetkinlik	7	5	12
Korona Virüs dönemi	2	0	2
Yaşlı bakımında teknoloji kullanımı	3	6	9
Dijital ortamda yaşlı ayrımcılığı	0	3	3
Yaşlılara yönelik dijital teknolojiler	2	1	3
Dijital oyunlar	1	0	1
İnternet kullanımı ve yaşam doyumu	1	0	1
Yaşlılıkta dijital sosyalleşme	2	1	3
Yaşlı İstihdamı	1	0	1
Yaşlılar ve dijital nöropsikoloji uygulamaları	0	1	1
Toplam	36	19	55

teknoloji kullanımı ve dijital yetkinlik alanında yayınlar yapıldığı saptanmıştır. Sağlık bilimleri temel alanı yaşlı bakımında teknoloji kullanımı konusundaki %9.1'lik yayın oranıyla üçüncü sırada öne çıkmıştır. Yaşlı bakımında kullanılan yardımcı teknolojilerin, demografideki değişimle birlikte yeni ihtiyaç alanları olarak gelişiyor olması bu alanda yapılan araştırmaları da tetiklemektedir.

Anabilim Alanına Göre Yayınlar

Aşağıdaki tabloda makaleler Tablo 1'de bulunan makale başlıkları ve makale içerikleri incelenerek yayını yapıldığı anabilim dalına göre ayrıştırılmıştır. Makaleler, ÜAK Mart 2024 Doçentlik atama kriterleri anabilim dalı ayrımları ve liste içerisinde yer alan anahtar kelimeler kullanılarak kategorize edilmiştir. Saptanan makalelerin %50.7'u İletişim Çalışmaları, %18.1'i Sosyoloji, %9.1'i Sosyal Hizmet ve %7.2'si Bilgisayar Mühendisliği alanında yayınlanmıştır.

Dijitalleşme ve teknolojinin nüfus olarak son yarım asırda çok ciddi artış yaşayan yaşlılar için bir yandan gündelik yaşamlarının ve sosyalleşme pratiklerinin bir parçası haline gelmesi, diğer yandan ötekileştirilme ve ayrımcılığa maruz kalmalarına sebep olması İletişim Çalışmalarındaki temel artış sebebi olarak görülmektedir.

Makale Türlerine Göre Yayınlar

Tablo 6'ya bakıldığında teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık ile ilgili yayınların %65.3'sinin araştırma makalesi, %34.5'inin derlemelerden oluştuğu saptanmıştır. Sosyal ağ kullanım alışkanlıkları (%16.29) ve dijital teknoloji kullanımı ve yetkinlik (%12.7) alanları genellikle yaşlı bireylerin deneyimlerini ölçümlemeye çalıştığından araştırma makalesi olarak gerçekleştirilmiştir. Derleme makalelerde yaşlı bakımında teknoloji

kullanımı (%11), dijital teknoloji kullanımı ve yetkinlik (%9.1) öne çıkan konular olmuştur.

Tablo 7

Yıllara göre Makale Türlerinin Dağılımı

Yayın Yılı	Makale Türü		Toplam
	Araştırma	Derleme	
	makalesi		
2010	0	1	1
2013	1	1	2
2015	1	0	1
2016	3	1	4
2017	2	0	2
2018	5	1	6
2019	3	0	3
2020	6	2	8
2021	7	3	10
2022	3	2	5
2023	5	8	13
Toplam	36	19	55

Yıllar bazında makale türlerinin dağılımı incelendiğinde 2018, 2020, 2021 ve 2023 yıllarında yapılan araştırma makalelerinin yoğunlaştığı saptanmıştır. En fazla sayıda derleme makale ise 2021 yılında üretilmiştir. 2023 yılında derleme makale sayısının araştırma makalelerinden fazla oranda olması dikkat çekicidir.

Yayınlandığı Dazine Göre Yayınlar

T.C. üniversitelerinde atama ve yükseltmeler Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) kriterleri esas alınarak gerçekleştirilmektedir. Kriterler farklı temel bilim alanlarına göre değişebilmekle birlikte ULAKBİM’de dizinlenen dergilerde yayın yapmak Web of Science (WOS)’ta (SSCI, SCI, AHCI) dizinlenen dergilerden sonra ULAKBİM, ESCI (WOS) ve Scopus’ta dizinlenen bir dergi ile eşdeğer sayılmaktadır (T.C. Üniversitelerarası Kurul

Tablo 8

Tema Bağlamında Yayınların Dizinenmesi

Makale Teması	Dizin		Toplam
	ULAKBİM	Diğer	
E-ticaret	2	0	2
Sosyal ağ kullanımı	4	5	9
Dijital okuryazarlık	1	1	2
Kuşaklararası farklılıklar	3	1	4
Sanal ortam yalnızlığı	0	2	2
Dijital teknoloji kullanımı ve dijital yetkinlik	8	4	12
Korona Virüs dönemi	1	1	2
Yaşlı bakımında teknoloji kullanımı	6	3	9
Dijital ortamda yaşlı ayrımcılığı	1	2	3
Yaşlılara yönelik dijital teknolojiler	1	2	3
Dijital oyunlar	1	0	1
İnternet kullanımı ve yaşam doyumu	0	1	1
Yaşlılıkta dijital sosyalleşme	2	1	3
Yaşlı İstihdamı	1	0	1
Yaşlılar ve dijital nöropsikoloji uygulamaları	1	0	1
Toplam	32	23	55

Başkanlığı, 2024). Bu sebepten ötürü çalışmada makalelerin ULAKBİM’de dizinlenip dizinlenmediği kontrol edilmiştir.

Tablo 8’de görüldüğü üzere makaleler ULAKBİM (%58) ve Diğer (%42) dizinler arasında eşit olarak ayrılmıştır. En yoğun ULAKBİM yayınının dijital teknoloji kullanımı ve yetkinlik (%14.5) temasıyla yapıldığı saptanmıştır. Yaşlı bakımında teknoloji kullanımı %11 ile ikinci sırada ve sosyal ağ kullanımı %7.2 ile ULAKBİM’de yayın şansı yakalayan konular arasında önde gelmiştir. Diğer dizinler de ise sosyal ağ kullanımı (%9.1) teması birinci sıraya yerleşirken, dijital teknoloji kullanımı ve yetkinlik (%7.2) ikinci sıraya ve yaşlı bakımında teknoloji kullanımı (%5.4) üçüncü sıraya yerleşmiştir.

Tablo 9

Yıllara göre Dizin Bazında Yayınlar

Yayın Yılı	Dizin		Toplam
	ULAKBİM	Diğer	
2010	0	1	1
2013	1	1	2
2015	1	0	1
2016	3	1	4
2017	1	1	2
2018	5	1	6
2019	0	3	3
2020	5	3	8
2021	4	6	10
2022	2	3	5
2023	10	3	13
Toplam	32	23	55

%18.1 ile diğer yıllara nazaran 2023 yılında ULAKBİM’de dizinlenen dergilerin teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık konusunda daha yoğun yayın yaptıkları saptanmıştır. 2018 ve 2020 yıllarının %9.1 ile ikinci sırada, 2021’in %7.3 ile üçüncü sırada yer aldığı görülmüştür. Diğer dizinler incelendiğinde 2021 yılı %10.9 oranıyla önce çıkmış, ardından %5.4 ile 2019, 2020, 2022 ve 2023 yılları gelmiştir.

Sonuç

Gelişen teknoloji dünyada sadece üretim, ulaşım, iletişim ve çeşitli sanayi alanlarını etkilemekle sınırlı kalmamış, hayatın her alanına dokunmuş ve dönüştürmüştür. Bunun sonucunda dijital

teknolojiler ve yaşlanma, yirmi birinci yüzyılın karşı karşıya olduğu büyüyen zorluklardan ikisine işaret etmeye başlamıştır. Bir yandan yaşlanan nüfuslara bağlı toplumların değişen demografik yapısı ve diğer yandan toplumların teknolojik gelişimi ve dijitalleşmesi. Bu zorluklar, tıp, demografi, biyoteknoloji, nörobilim gibi çeşitli akademik disiplinlerde dünya çapında araştırmacılar ve akademisyenler tarafından sürekli olarak ele alınmaktadır. Gerontoloji, sağlık, teknoloji mühendislik temel bilim dallarının çalışma sahaları olarak ortaya çıkmış olmalarına rağmen tümünün sosyolojik yansımaları sosyal, iktisadi ve beşerî bilimlerle kesişmesini ve sosyogeronteknoloji ile disiplinler arası bir nitelik kazanmasını sağlamıştır. Dijitalleşmenin yaşlılar üzerindeki etkilerinin anlaşılması için yeni bir akademik alan olan sosyo-geronteknoloji kavramı, teknoloji çalışmaları ve yaş çalışmaları bir araya getirmektedir.

Teknoloji, dijitalleşme ve yaşlılık çalışmalarının Türkiye akademik yazınındaki durumunu anlamaya çabalayan bu sistematik literatür çalışmasında bilhassa son yıllarda alanla ilgili çalışmaların dünya geneliyle paralel artış gösterdiği saptanmıştır. Bu alanda yapılan çalışmaların disiplinlerarası bir nitelik kazandığı ve multidisipliner çalışmaların gerçekleştiği görülmüştür. Sağlık bilimlerinden doğan gerontoloji, günümüzde sosyal bilimlerin çalışma alanında kendini sosyo-geronteknoloji çalışmaları ile bulmuştur. Geronteknoloji kavramı bilhassa sağlık, mühendislik gibi temel bilim alanlarında sıklıkla kullanılıyor olsa da bilhassa sosyal bilimler alanlarını ilgilendiren son yıllarda ortaya atılan sosyo-geronteknoloji kavramı sosyal, iktisadi ve beşerî bilimler alanına henüz tam yerleşmemiştir. Alanla ilgili çalışma yapan araştırmacıların bu kavramı öğrenmeleri ve çalışmalarında kullanmaları öneriler arasındadır.

2010-2023 yıllarını kapsayan sistematik literatür taraması sonucunda 2011, 2012, 2014 araştırma kapsamına uygun yayınlanmış herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Son yıllardaki yayınların giderek yoğunlaşması, teknolojinin hangi yaş grubunda olduğu fark etmeksizin gündelik yaşamın içerisine yerleştiğinin göstergesi olarak

algılanmıştır. Araştırma makalelerinin bilhassa yaşlıların teknoloji kullanım pratiklerini, sosyal ağları kullanım şekillerini anlamak üzere yapıldığı görülmüştür. Yaşlılara yönelik teknoloji geliştirme söz konusu olduğunda derleme makaleler öne çıkmıştır. Makaleler yayınlanan derginin temel bilim alanı esas alınarak ayrıştırıldığında, en fazla yayının sosyal, iktisadi ve beşerî bilimler alanında olduğu saptanmıştır. Makale başlıkları, çalışma konuları ve makale içerikleri özelinde 55 makale incelendiğinde çalışmaların yarısının iletişim bilimleri odaklı yayınlandığı dikkat çekmiştir.

Yaşlılık ayrımcılığı temasının genellikle COVID-19 döneminde yaşlılara karşı ayrımcılık ve nefret söylemi üzerinden inceleme konusu olmuştur. Ancak yaşlılık ayrımcılığı, başkaları tarafından yapılabildiği gibi, kişinin kendi tarafından veya kurumlar tarafından da yapılabilmektedir. Bu konu teknoloji, dijital teknoloji kullanımı ve yaşlılık teması ile yaşlı bireylerin kendilerine karşı, kurumların yaşlılara karşı ayrımcılık yapıp yapmadığı özgün olarak yapılabilecek araştırma konuları arasındadır.

Kaynaklar

Açıkdilli, G., Atalay, K. D., Kurtulmuşoğlu, F. B., & Çıdam, E. (2018). Yaşlı pazarının sosyal medya kullanımlarının satın alma davranışları üzerindeki etkisinin teknoloji kabul modeli kapsamında incelenmesi: 55 yaş üstü kadınlara yönelik bir çalışma. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(20), 317-336.

Akçakaya, E. Y., & Him, M. S. (2021). Yaşlıların sosyal ağlarının afet riski bağlamında değerlendirilmesi. *Senex: Journal of Aging Studies*, 4, 3-16. <https://doi.org/10.24876/senex.2021.28>

Akyazı, A. (2018). Dijitalleşen ticaret: Yaşlı dostu e-ticaret siteleri üzerine bir araştırma. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 8(4), 602-614. <https://doi.org/10.7456/10804100/002>

Akyazı, E., & Kara, T. (2017). Bilişim çağının haber

- kaynağı olarak internet gazetelerinin yaşlı dostu web sitesi kriterleri açısından karşılaştırmalı analizi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(4), 1352-1363.
- Askım Kurt, A., Günüş, S., & Ersoy, M. (2013). The current state of digitalization: Digital Native, Digital Immigrant and Digital Settler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46(1), 1-22. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001271
- Ay, F., & Başıbüyük, G. (2020). Yaşlı bireylerde sanal ortam yalnızlığı, internet bağımlılığı ve yaşam doyumu. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 13(1), 27-35. <https://doi.org/10.46414/yasad.696356>
- Babadağ Savaş, B. (2020). Active aging, older age and technology. *Türkiye klinikleri Journal of Health Sciences*, 5(2), 361-369. <https://doi.org/10.5336/healthsci.2019-71157>
- Baybaş, B. K., & Şahin, S. (2018). Teknoloji üzerine diyalog geliştirmeye dayalı kuşaklar arası bir odak grup çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 82-97.
- Bayram, M. N., & Arıcı, A. (2021). Yaşlılıkta dijital çağı yakalamak. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 21(2), 367-390. <https://doi.org/10.54961/uobild.1038126>
- Becerikli, S. Y. (2013). Kuşaklararası iletişim açısından yeni iletişim teknolojilerinin kullanımı: İleri yaş grubu üzerine bir değerlendirme. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1(44), 19-31.
- Beneito-Montagut, R., Santesmases, A. G., & López-Gómez, D. (2021). Technological ageism in a sheltered housing for older adults. İçinde A. Rosales, M. Fernández-Ardèvol & J. Svensson (Editörler), *Digital Ageism: How It Operates and Approaches to Tackling It* (ss. 172-191). Routledge.
- Bennett, S., Maton, K., & Kervin, L. (2008). The 'digital natives' debate: A critical review of the evidence. *British Journal of Educational Technology*, 39(5), 775-786. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2007.00793.x>
- Bischof, A., & Jarke, J. (2021). Configuring the older adult: How age and ageing are re-configured in gerontechnology design. İçinde A. Peine, B. Marshall, W. Martin & L. Neven (Editörler), *Socio-gerontechnology: Interdisciplinary Critical Studies of Ageing and Technology* (ss. 197-212). Routledge.
- Breen, L. (1970). The discipline of gerontology. İçinde A. M. Hoffman (Ed.), *The Daily Needs and Interests of Old People* (ss. 5-24). Charles C. Thomas Publisher.
- Castells, M. (1999). *The information age, Volumes 1-3: Economy, Society and Culture (Information Age Series)*. Wiley-Blackwell.
- Castells, M. (2010). *The rise of the network society* (2. bs). Wiley-Blackwell.
- Cerimovic, E., Wurth, M., & Brown, B. (2020, Nisan 2). *Bosnia and Herzegovina's Coronavirus Curbs on Children and Older People Are Ill-Conceived*. Balkan Insight.
- Cıngı, Y., & Cıngı, M. (2022). 65 yaş ve üzeri bireylerin korona virüs sürecinde sosyal medya kullanım alışkanlıklarına yönelik nitel bir araştırma. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 574-595.
- Council of Europe. (2020, Mayıs 20). *Lessons to be drawn from the ravages of the COVID-19 pandemic in long-term care facilities*. Council of Europe, Commissioner for Human Rights. <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/lessons-to-be-drawn-from-the-ravages-of-the-covid-19-pandemic-in-long-term-care-facilities#:~:text=These%20include%20the%20lack%20of,often%20just%20as%20much%20in>
- Çalışır Kundakçı, Ş. (2023). Yaşlı bakımında yapay zekâ kullanımı. *Doğu Karadeniz Sağlık Bilimleri*

- Dergisi*, 2(2), 77-87. <https://doi.org/10.59312/ebshealth.1318150>
- Çataloğlu, S. (2018). Yaşlılık, değer ve teknoloji. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 27-35. <https://doi.org/10.35235/uicd.434005>
- Daştan, B., & Hintistan, S. (2021). Yaşlı bakımında ortam destekli yaşam teknolojilerinin kullanımı: Geleneksel derleme. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 13(4), 1005-1013. <https://doi.org/10.5336/nurses.2021-81726>
- Demir Erbil, D., & Hazer, O. (2021a). Kuşaklararası dayanışma açısından yaşlıların dijital okuryazarlık deneyimleri üzerine nitel bir çalışma. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. <https://doi.org/10.11616/basbed.vi.897599>
- Demir Erbil, D., & Hazer, O. (2021b). Yaşlıların günlük yaşam aktivitelerinin ve sosyal ağlarının başarılı yaşlanmaya etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 1846-1857. <https://doi.org/10.17755/esosder.867218>
- Ekici, S. K., & Gümüş, Ö. (2016). Yaşlılıkta teknolojinin kullanımı. *Ege Tıp Dergisi*, 55(0). <https://doi.org/10.19161/etd.344199>
- Ersözlü, M. (2023). Yapay zekâ ve teknolojinin yaşlı bakımında rolü: Robot & Frank filmi bağlamında bir inceleme. İnönü University International Journal of Social Sciences (INIJOSS). <https://doi.org/10.54282/inijoss.1365019>
- Ertner, M., & Lassen, A. J. (2021). Fragile robots and coincidental innovation: Turning socio-gerontechnology towards ontology. İçinde A. Peine, B. Marshall, W. Martin & L. Neven (Editörler), *Socio-gerontechnology: Interdisciplinary Critical Studies of Ageing and Technology* (ss. 43-55), Routledge.
- Freeman, J. T. (1960). The first fifty years of geriatrics (1909-1959). *Geriatrics*, 15(3), 216-218.
- Gökçen, Ö., & Bahadır Ünal, Z. (2023). Yaşlılık ve giyilebilir teknolojiler. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 11(1), 89-98. <https://doi.org/10.29130/dubited.953407>
- Gönüllü, C. (2023). Sosyal medyada linç kültürü ve yaşlı ayrımcılığı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(60), 563-583. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.1146185>
- Görgün-Baran, A., & Öztekin Alpaydın, M. (2020). A qualitative study on skills of elders to use digital technology products from digital divide perspective. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 13(2), 107-122. <https://doi.org/10.46414/yasad.788412>
- ITU. (2021). *Ageing in a digital world – from vulnerable to valuable*. https://www.itu.int/dms_pub/itu-d/opb/phcb/D-PHCB-DIG-AGE-2021-PDF-E.pdf
- Joebges, S., & Biller-Andorno, N. (2020). Ethics guidelines on COVID-19 triage—an emerging international consensus. *Critical Care*, 24(1), 201. <https://doi.org/10.1186/s13054-020-02927-1>
- Kalinkara, V., Başıbüyük, G. Ö., & Ay, F. (2016). Yaşlıların gerontechnolojik ürünleri kabule yönelik tutumlar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 9, 1-9.
- Kalinkara, V., & Sarı, İ. (2018). Yaşlıların bilgi teknolojileri kullanımı ve yaşam doyumu potansiyel ve engeller, ergonomik yaklaşım. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 6(0), 1-13. <https://doi.org/10.21923/jesd.367367>
- Kalinkara, V., & Sarı, İ. (2019). Yaşlılarda sosyal ağ kullanımı ve yalnızlık ilişkisinin belirlenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 12(1), 8-19.
- Kalinkara, V., & Sarı, İ. (2023). Yaşlı bireylerin sosyal medya kullanımı ve yaşlanma algısı. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 27(1), 87-102.
- Karasoy, G., & Yıldırım, B. (2023). Yaşlılara yönelik

- dijital teknolojiler ve sosyal hizmet uygulamaları geronteknolojik sosyal hizmet uygulamasını doğurabilir mi? *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 34(3), 727-742. <https://doi.org/10.33417/tsh.1084299>
- Kırca, K., Kutlutürkan, S., & Sözeri, E. (2021). Yaşlı yetişkinlerde mobil uygulamaların kullanımındaki engeller ve çözüm önerileri. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 14(1), 40-44. <https://doi.org/10.46414/yasad.776872>
- Küçük, O., & Koçak, M. (2019). İleri yaş grubu kişilerin internet kullanma alışkanlıkları: Trabzon örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 1162-1168. <https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3525>
- Metin, B. (2023). Demografik yaşlanma ve teknoloji ilişkisi: gümüş ekonomide yenilik odaklı geronteknoloji uygulamalarının yaşlı refahı açısından değerlendirilmesi. 3. *Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 58(3), 2231-2248. <https://doi.org/10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.23.08.2179>
- Morkoç, N., & Erkoç, B. (2023). Engelliler, yaşlılar ve bilişim erişilebilirliği. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 248-260. <https://doi.org/10.61861/spshcd.1368586>
- Mulley, G. (2012). A history of geriatrics and gerontology. *European Geriatric Medicine*, 3(4), 225-227. <https://doi.org/10.1016/j.eurger.2012.06.007>
- Neven, L., & Peine, A. (2017). From triple win to triple sin: how a problematic future discourse is shaping the way people age with technology. *Societies*, 7(3), 26. <https://doi.org/10.3390/soc7030026>
- Nisbet, L. (2022). Yaşlılara yönelik hak ihlallerinin sosyal medyaya yansımaları. *Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 60-85.
- Orimo, H., Ito, H., Suzuki, T., Araki, A., Hosoi, T., & Sawabe, M. (2006). Reviewing the definition of "elderly". *Geriatrics & Gerontology International*, 6(3), 149-158. <https://doi.org/10.1111/j.1447-0594.2006.00341.x>
- Öktem Özgür, A., & Demirbilek, T. (2020). Endüstri 4.0 ve yaşlı çalışanların istihdam edilebilirliği. *İzmir İktisat Dergisi*, 35(1), 61-76. <https://doi.org/10.24988/ije.202035105>
- Özbek, Ç., Ulubey, Ö., Adnan, M., & Kocatürk Kapucu, N. (2023). Yaşlılara yönelik dijital yetkinlik envanterinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 98-122.
- Özkan, Y., & Purutçuoğlu, E. (2020). Yaşlılıkta teknolojik yeniliklerin kabulünü etkileyen sosyalizasyon süreci. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 50, 43-59.
- Öztürk, F. E. (2021). Salgınla yayılan nefret: Twitter'da 65 yaş üstü bireylere yönelik nefret söylemi. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi*, 15, 143-159.
- Peine, A., Marshall, B. L., Martin, W., & Neven, L. (2021). Socio-gerontechnology: Key themes, future agendas. İçinde A. Peine, B. L. Marshall, W. Martin, & L. Neven (Editörler), *Socio-gerontechnology: Interdisciplinary Critical Studies of Ageing and Technology* (ss. 1-23). Routledge.
- Peine, A., & Neven, L. (2019). From intervention to co-constitution: new directions in theorizing about aging and technology. *The Gerontologist*, 59(1), 15-21. <https://doi.org/10.1093/geront/gny050>
- Peine, A., & Neven, L. (2021). The co-constitution of ageing and technology – a model and agenda. *Ageing and Society*, 41(12), 2845-2866. <https://doi.org/10.1017/S0144686X20000641>
- Purssell, E., & McCrae, N. (2020). *How to perform a systematic literature review*. Springer.

- Quan-Haase, A., Williams, C., Kicevski, M., Elueze, I., & Wellman, B. (2018). Dividing the grey divide: Deconstructing myths about older adults' online activities, Skills, and Attitudes. *American Behavioral Scientist*, 62(9), 1207-1228. <https://doi.org/10.1177/0002764218777572>
- Robert, L., & Labat-Robert, J. (2017). Comments on the history of medical-biological studies of aging, the birth of scientific gerontology. *Current Research in Translational Medicine*, 65(1), 44-47. <https://doi.org/10.1016/j.retram.2016.08.004>
- Russell, H. (2012). Later life ICT learners ageing well. *International Journal of Ageing and Later Life*, 6(2), 103-127. <https://doi.org/10.3384/ijal.1652-8670.1162103>
- Sarı, İ., & Özer, İ. (2018). Yaşlı bireyler için web sayfaları tasarımının ergonomik açıdan incelenmesi. *Ergonomi*, 1(3), 148-155. <https://doi.org/10.33439/ergonomi.471595>
- Schulz, R., Wahl, H.-W., Matthews, J. T., De Vito Dabbs, A., Beach, S. R., & Czaja, S. J. (2015). Advancing the aging and technology agenda in gerontology. *The Gerontologist*, 55(5), 724-734. <https://doi.org/10.1093/geront/gnu071>
- Schwennesen, N. (2021). Between repair and bricolage. İçinde *Socio-gerontechnology* (ss. 175-188). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429278266-15>
- Seçer, İ. (2021). Dijital oyunları ileri yaşı bireylerin bilişsel işlevlerini artırır mı? *Psikoloji Çalışmaları / Studies in Psychology*, 41(1), 35-60. <https://doi.org/10.26650/sp2020-0050>
- Selçuk, N. (2022). Sosyoloji yazınında gerontoloji: Türkiye'de yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Ekev Akademi Dergisi*, 26(91). <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2390280>
- Selwyn, N., Gorard, S., Furlong, J., & Madden, L. (2003). Older adults' use of information and communications technology in everyday life. *Ageing and Society*, 23(5), 561-582. <https://doi.org/10.1017/S0144686X03001302>
- Serin, E., & Aktaş, H. (2021). Instagram'da sembolik şiddet modası: Covid-19 pandemisi sürecinde Türkiye'de 65 yaş üzeri insanlara uygulanan sembolik şiddet örneklerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi)*, 7(1), 10-31. <https://doi.org/10.47107/inifedergi.887630>
- Sinav, A. (2020a). Genç-yaşlı, orta-yaşlı ve ileri-yaşlı bireylerin sosyal medya kullanım davranışlarının karşılaştırmalı analizi: Eskişehir ili örneği. *Etkileşim*, 3(5), 116-145. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2020.5.87>
- Sinav, A. (2020b). Sosyal medya ve yaşı kullanıcılar: kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı çerçevesinde bir araştırma. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 97-125.
- So, L., Tanfani, J., Cocks, T., & Kelly, T. (2020, Mart 20). *Coronavirus spreads fear, isolation, death to elderly worldwide*. Reuters. <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-elderly-insight/coronavirus-spreads-fearisolation-death-to-elderly-worldwide-idUSKBN2172N8/>
- Sparrow, A. (2020, Mart 15). *Coronavirus: UK over-70s to be asked to stay home "within weeks", Hancock says*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/15/coronavirus-uk-over-70s-to-be-asked-to-self-isolate-within-weeks-hancock-says>
- Suarez-Gonzalez A, Jordi A Matias-Guiu, & Comas-Herrera A. (2020, Ağustos 9). *Impact and mortality of the first wave of COVID-19 on people living with dementia in Spain*. LTCcovid, International Long-Term Care Policy Network, CPEC-LSE. <https://ltccovid.org/wp-content/uploads/2020/08/Impact-of-COVID-19-on-people-living-with-dementia-in-Spain-10-August.pdf>

- Şahin, B., & Yıldırım, A. (2019). Yaşlı bireylerde internet kullanımı ile yaşam doyumu, algılanan sosyal destek ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 12(2), 97-106.
- Şamilova, A., & Ayhan, N. (2022). Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı çerçevesinde yaşlı bireylerin sosyal medya kullanım davranışı örüntüleri. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 106-122.
- Şeker, M., & Taşan, R. (2021). Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı perspektifinden yaşlıların sosyal medya kullanım motivasyonları: Tazelenme üniversitesi örneği. *İNİF E-Dergi*. <https://doi.org/10.47107/inifedergi.831155>
- Tamkoç, B., Karakaya, Ş., & Kök, H. (2023). Dijital çağda yaşlanma: Teknoloji kullanımının yerinde yaşlanmaya etkisi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 63-78. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.1097031>
- T.C. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı. (2024). *ÜAK 2024 Mart Dönemi Doçentlik Başvuru Şartları*. T.C. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı. T.C. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı
- Tekedere, H., & Arpacı, F. (2016). Orta yaş ve yaşlı bireylerin internet ve sosyal medyaya yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(2), 377-392.
- Terkeş, N., & Bektaş, H. (2016). Yaşlı sağlığı ve teknoloji kullanımı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(4), 153-159. <http://www.deuhyoedergi.org>
- Tezel, E. (2015). Yaşlıların akıllı ev teknolojileriyle ilgili tutumları: destek teknolojileriyle ilgili bulgular ve öneriler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 3(3), 285-292.
- Tibbits, C. (Ed.) (1960). *Handbook of social gerontology: Societal aspects of aging*. University of Chicago Press.
- Tuna Uysal, M. (2020). Yaşlı bireylerin sosyalleşmesinde dijital teknolojinin rolü: Dijital yaşlılar üzerine bir çalışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 50, 43-59.
- Tuna Uysal, M., & Zengin, Ş. (2023). Yaşlı bireylerin dijital alanda sosyalleşmesi üzerine bir çalışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 59, 59-71.
- Turgut, Z. N., Danışan, T., Güven, E., & Eren, T. (2023). Yaşlı bireyler için giyilebilir teknolojilerinin kullanımı ve değerlendirilmesi. *Harran Üniversitesi Mühendislik Dergisi*, 8(3), 167-178. <https://doi.org/10.46578/humder.1327118>
- Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı. (2020, Kasım 10). *İstanbul ve Ankara'da 65 yaş kısıtlaması getirildi*. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı. <https://www.icisleri.gov.tr/istanbul-ve-ankarada-65-yas-kisitlamasi-getirildi#:~:text=%C4%B0stanbul%20Valili%C4%9Fi%20yeni%20d%C3%BCzenleme%20%2265,16.00%20olarak%20yeniden%20d%C3%BCzenlenmi%C5%9Ftir%22%20ifadeleri>
- United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2023). *World Social Report 2023*. United Nations. <https://doi.org/10.18356/9789210019682>
- United Nations Department of Economic and Social Affairs Population Division. (2023). *World population ageing 2023: Challenges and opportunities of population ageing in the least developed countries*. [https://www.un.org/development/desa.pd/sites/www.un.org/development/desa.pd/files/undesapd_2024_wpa2023-report.pdf](https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org/development/desa.pd/files/undesapd_2024_wpa2023-report.pdf)
- Ustamehmetoğlu, G. (2021). Akıllanan dünyada yaşlı bakım uygulamaları. *Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 53-61.

Vasovic, A. (2020, Mart 17). *Serbia imposes night curfew, orders elderly indoors*. Reuters. <https://www.reuters.com/article/world/serbia-imposes-night-curfew-orders-elderly-indoors-idUSKBN2143VU/>

Wanka, A., & Gallistl, V. (2021). Age, actors and agency: what we can learn from Age Studies and STS for the development of Socio-gerontechnology. İçinde A. Peine, B. L. Marshall, W. Martin, & L. Neven (Editörler), *Socio-gerontechnology: Interdisciplinary critical studies of ageing and technology* (ss. 24-39). Routledge.

Webster, Frank. (2006). *Theories of the information society*. Routledge.

WHO. (2020a, Mart 11). *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 – 11 March 2020*. World Health Organization. <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>

WHO. (2020b, Kasım 3). *Weekly epidemiological update - 3 November 2020*. World Health Organization. <https://www.who.int/publications/m/item/weekly-epidemiological-update---3-november-2020>

WHO. (2021). *Global report on ageism*. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/340208/9789240016866-eng.pdf?sequence=1>

Worldometer. (2024a). *Life expectancy of the world population*. Worldometer. <https://www.worldometers.info/demographics/life-expectancy/>

Worldometer. (2024b, Mayıs 29). *Current world population*. Worldometer. <https://www.worldometers.info/world-population/>

Yıldırım, E. (2022). Dijital nöropsikoloji: Yaşlı bireylerin bilişsel işlevlerinin değerlendirilmesinde

kullanılan teknolojik yaklaşımlar. *Psikoloji Çalışmaları / Studies in Psychology*, 42(1), 43-69. <https://doi.org/10.26650/SP2021-963370>

Yıldız Durak, H., & Tekin, E. (2020). Investigation of social media use of adults above 50 years old. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 9(2), 427-439. <https://doi.org/10.14686/buefad.618138>

Extended Abstract

Advances in modern medical science, improvements in living conditions, and increased awareness about healthy living are causing people's life expectancy to increase on a global scale. The average life expectancy, which was 46.5 in the world in 1950, has increased to 73.4 in 2023. Therefore, the density of the elderly population in the world has increased compared to the general population compared to the past. Although every country in the world has experienced an increase in both the number and rate of elderly people in the population, the categorization of old age may vary on a country basis. It can be seen that the classification of old age is made as 65+ in developed countries and 60+ in developing countries, and there is no full consensus on this issue. According to many studies, it is expected that the number of people aged 65 and over will increase significantly in the coming years worldwide, and the aging of the population is an irreversible global trend. Especially in developed countries, the rate of aging population is higher than the young population. The main reasons for this trend are that the younger generation is having fewer children and the average life expectancy is increasing. This trend is an inevitable result of the demographic transition (the tendency towards longer living and smaller families) that is occurring even in countries with relatively young populations. In addition to the many demographic changes experienced in societies in the 21st century, the development and transformation experienced in technology are the most important changes that deeply affect all of humanity. Information technologies have had such a profound impact on every aspect of daily life that

they have been able to give their name to an era. The period from the 1990s to the present is known by various names such as Information Society, Digital Era, Network Society, Cyber Society. These developments are taking place in the context of a rapidly aging society and in an environment where many disciplines are struggling to address the interaction of technology with the aging process in terms of human development, cognition, social support and emotional skills. The technologies used in everyday life, including digital devices and advances in communication information systems, have become widespread in the last two decades. Moreover, technologies have become increasingly integrated into people's daily lives and have become important for the identities, lifestyles and social networks of people in middle and older ages. At the same time, these two drivers of change have been mostly investigated in different disciplines: Age Studies and Science and Technology Studies. Therefore, the subject and this study are interdisciplinary. In this study, these two important changes in technology and demography are discussed in the context of the relationship of older individuals with digital technology.

With the development of modern medicine, life expectancies have increased worldwide, and with the development of digital devices and developments in communication and information systems, technology has become a part of everyday life. Gerontology studies that emerged in relation to health sciences and technology studies that emerged in relation to engineering have gained an interdisciplinary nature over time and have become the field of study of social sciences as well. With gerontology becoming a field of study of social sciences, the concept of socio-gerontology has emerged, and the concepts of socio-gerontechnology have emerged with the meeting of social and demographic changes with technology. This study is a compilation of articles published in the field of technology, digitalization, and aging studies. It was conducted in order to understand the momentum of studies on technology, digitalization, and aging in Turkish

literature. With the systematic literature analysis carried out on TR Index, the literature was systematically scanned using keywords related to technology, digitalization, and aging in the period covering the years 2010-2023. Fifty-five articles that met the research criteria were identified. According to the research findings, the most intense publications in the context of technology, digitalization, and aging were made in the basic fields of social, economics, and human sciences; communication sciences accounted for more than half of all publications; studies related to the field have increased and diversified in recent years; several authors are on the way to specialization in the field; It has been determined that after the declaration of the Covid-19 pandemic, studies on the themes of ageism, the need for socialization and social network usage have increased and that this topic is an article theme with the potential to be published in journals indexed in ULAKBİM.

Yazar Bilgileri

Author details

1-(Sorumlu Yazar **Corresponding Author**) Doç. Dr., Arkın

Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi, İletişim Fakültesi Yeni

Medya ve İletişim Bölümü, nuran.oze@arucad.edu.tr

Destekleyen Kurum/Kuruluşlar

Supporting-Sponsor Institutions or Organizations:

Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır. **None**

Çıkar Çatışması

Conflict of Interest

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. **None**

Kaynak Göstermek İçin

To Cite This Article

Öze, N. (2025). Değişimin iki itici gücü: Yaşlılık ve teknoloji üzerine sistematik literatür analizi. *Yeni Medya* (18), 443-464, <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1541198>.